

ŠKOFJELOŠKI

PROSVETNI LIST

Leto II. * Št. 1

SEZONA 1953-54

GLEDALIŠČE

Norman Krasna

DRAGA RUTH

Premiera decembra 1953

NORMA KRASNA

DRAGA RUTH

Komedijska v dveh dejanjih (šestih slikah)

Režiser: Vinko Primožič

Inscenator: Franc Finžgar

Harry Wilkins, sodnik	Vinko Primožič	
Edith, njegova žena	Poldka Štigličeva	
Ruth	} njuni hčeri {	Nuša Guzeljeva
Mirjam		Desana Doljakova
Dora, služkinja	Anica Oblakova	
Albert Kummer	Franc Kovač	
William Seawrighth, poročnik . . .	Jože Prevodnik	
Martha Seawrighth, njegova sestra . .	Dora Mravljeva	
Chuck Vincent, narednik	Franc Finžgar	
Harold Simmons	Jože Audič	

Dogaja se v New Gardensu na Long Islandu v Združenih
državah Amerike leta 1944.

Inšpicient: Janko Krek. — Odrski mojster: Matija Trepše. —
Razsvetljava: Janko Trdina. — Šepetalka: Anica Trdinova.

*

PREMIERA DECEMBRA 1953.

*

Predprodaja vstopnic v knjigarni in eno uro pred vsako
predstavo pri gledališki blagajni v Kulturnem domu.

Razgovor z režiserjem

(O »Dragi Ruth« in še o čem)

Takole ob začetku sezone smo posebno ljubitelji gledališča precej radovedni, kaj nam bo prinesla novega. Ko me je zadnjič zanesla pot mimo »stare šole«, mi radovednost ni več dala miru. Zavil sem v stanovanje tov. Vinka Primožiča. Čeprav bolan, mi je prijazno ponudil stol ob postelji, odložil iz rok roman »Zima med gozdovi« (spomnil sem se na dolge zimske večere, ki jih bomo krajšali v Kulturnem domu) pa sem takoj povzel besedo, seveda o delu gledališke sekcije.

Bolezen je zlo, posebno še za režiserja — in tako sva začela z nevšečnostmi. Potožil mi je, da je izgubil enega glavnih igralcev v komediji, ki jo pripravlja, namreč v »Dragi Ruth«. Hvala Bogu, sva že tam, kjer me čevelj najbolj žuli, sem si mislil in pričela sva kar z avtorjem komedije. Vprašal sem ga, če ve o dramatiku kaj več, toda poznal ga je prav toliko kot jaz, ki sem samo zaradi njega prebrskal marsikatero knjigo in revijo, — nič. Slišal je sicer domneve v zvezi z ameriško slovensko pesnico Ano Praček-Krasno, toda ime Norman Krasna, je ostalo še vedno neznanka. Vprašanje »Kdo je Norman Krasna?«, ki ga je postavil dramaturg Grün v kranjskem gledališkem listu, še vedno ni rešeno.

Nepoznanje avtorja pa odtehta razširjenost in priljubljenost komedije. Saj ste jo gotovo videli v filmski obdelavi, no, pa si jo boste sigurno radi ogledali tudi v domači obleki. Mogoče ste že pozabili »za kaj gre«. Naj vam malo osvežim spomin: Šestnajstletna predstavnica »nove generacije« si med zadnjo vojno v patriotskem navdušenju v imenu svoje sestre Ruth dopisuje z letalskim oficirjem in mu s tem daje moralno oporo pri nevarnih vojaških podvigih. In do ušes zaljubljeni poročnik se pojavi v družini ravno v času, ko se Ruth odloči za poroko s filistrom Albertom, »ki ga trga v križu«, ki ne prenese kajenja in ki se spretno izogiba vojaški obveznosti. Sodnikovi nočejo razbiti Billovih iluzij in mu prikrijejo resnico. Kljub zapletljajem in ugovorom izigranega »zaročenca« Alberta, se Ruth končno odloči za simpatičnega vetrnjaka poročnika Billa.

Ko sva z režiserjem premlevala vsebino, mi je priznal, da uprizoritev komedije ni lahka stvar. »Posebno se bo treba vživeti v ameriški način življenja z ostrimi prehodi in sunkovitimi izbruhi čustev (Billova zaljubljenost, resignacija Ruth ob prebiranju pisem, Billovo razkritje situacije itd.). Kot režiserju se mi zdi najtežji oni prizor, ko pride Albert iz podzemске železnice. Predvsem nameravam osvetliti nasprotje: Bill—Albert. Na eni strani zdrav, naraven mlad človek, na drugi malomeščanski scrkljanček, ki si zida srečo na denarju.« — Zanimalo me je še, kako si je zamislil Mirjam in Ruth. »Mirjam in Ruth sta tudi dva nasprotna tipa. Dočim se mlajša Mirjam zanima za vsa aktualna vprašanja (celo za seksualno življenje pri Sovjetih) in posega v družabno življenje kot odraslo dekle, se briga starejša Ruth kot mlada dama le za službo in ljubezen. Vendar pa so njena čustva zdrava.«

Tovariš Primožič mi je zaupal, da je imel velike skrbi z izbiro igralcev. — »Včasih sva z ženo pozno v noč pretehtavala, kdo bi bil primeren za posamezno vlogo. Odgovarjajočih mlajših moči nisem mogel dobiti, tako sem se moral nasloniti na starejše. Ti se bodo morali izredno potruditi, da se bodo vživeli v vloge razigranih mladih ljudi. Sicer pa sem s kolektivom zadovoljen, čeprav se včasih razburim, naj bo zaradi predsodkov posameznikov, preizrazite škofjeloščine, hoje itd. Predstava pa bo pokazala, če je bila izbira pravilna.«

Radovednosti pa s tem še ni bilo konec. Ker je tovariš Primožič tudi predsednik gledališke sekcije, sem ga povprašal o letošnjem repertoarju. Seveda nočejo zaostajati za lanskimi uspehi; doseči hočejo še več: osem premier. Na žalost so se režiserji odločili za pretežno vesel program, ki ga delno narekujejo tudi finančni vzroki. Poleg »Drage Ruth« bodo postavili na oder še »Sveti plamen«, »Ogenj in pepel« in »Dundo Maroje«. S pomočjo tov. Demšarja, Janežiča in Audiča bodo pripravili tudi opereti »Študentje smo« in »Mam'zelle Nitouche«, tovarišica Štigličeva pa bo pionirjem in cicibanom za Novoletno jelko pripravila »Srce igračk«. Ob »Bratomoru na Metavi« sva se zapletla v debato o tem, da bi ga zamenjali za eno izmed sodobnih slovenskih del »Ko bi padli oživel« ali »Odločitev«. Kako bodo izbrali, bomo še videli. Velika škoda je, da so pozabili na svetovna klasična dela. Prav bi bilo, da bi nam predstavili vsaj eno na leto.

Prizor iz 1. dejanja v lanski sezoni uprizorjene Lukaš-Ingriševe operete »Tam na gorah«. Na sliki so: prof. Polidor Algebra (Janez Bogataj), Tonče Kozlič (Jože Audič), Alena (Poldka Stigličeva) in Francka (Desana Doljakova). (Foto Jože Oblak.)

Ob opereti mi je potožil o težavah z orkestrom. Poudaril je, da bi bilo treba najti srednjo pot med amaterjem in profesionalcem, kajti glasbeniki so vsaj delno profesionalci. Hudomušno je pripomnil: »Če bomo stali na strogo amaterski bazi, bo ubogi društveni član plačeval članarino in brez nagrade žrtvoval čas in sredstva, nečlan pa bo mimo članarine dobil še pošteno plačilo za sodelovanje.«

Skrbi, ki so ga morale že ob mojem prihodu, so ga spet napadle. — »Nisem se nadejal tolikih zamenjav vlog,« mi je priznal, »vendar gledam z optimizmom v bodočnost. Mislim, da bo tudi avditorij zadovoljen z našim delom.«

Še bi ga rad vprašal, kaj so ukrenili zaradi slabe knjižne izreke na odru, o prenovitvi odra in še o čem, toda moral sem prepustiti besedo krojaški pomočnici, kajti »Mestno krojaštvo« ne more trpeti brez mojstrovih nasvetov. Zaenkrat je bilo moji radovednosti zadoščeno in upam, da tudi vaši, dragi bralci. Hvala lepa, mojster, za prijetno urico, drugič pa še kaj!

Letošnje perspektive

Dan za dnem — pravzaprav: večer za večerom (saj so prav večeri delovni čas ljudskih prosvetarjev) stopamo vse bližje in globlje v novo kulturnoprosvetno sezono. Dolgi, vedno daljši jesenski večeri so spet oživali. Polnijo se vadbeni prostori, prosvetarji se ponovno zbirajo, da se bodo v nastopajoči sezoni — kakor v brezštevilnih preteklih in v prihodnjih — ponovno razživali v strastnem ognju amaterskega dela in se razdali občinstvu in ljubezni do ljudske kulture in prosvete. Ob tem pa pretehtavajo svoje dosedanje delo in načrtujejo za bodoče. Učijo se ob storjenih napakah in doseženih uspehih zaostalih sezon ter so trdno odločeni, stopiti v nastopajoči delovni dobi nov korak naprej.

Za lansko sezono moremo reči, da je kljub nekaterim pomanjkljivostim uspela. To je ugotovilo članstvo samo na septembrskem občnem zboru, ko je dalo priznanje delu starega odbora in si postavljalo nove naloge. Boleče negativne točke kulturnoprosvetnega dela v našem mestu so bile predvsem pevsko življenje, gojitev ljudske plesne umetnosti in godba na pihala ter kot posledica vsega tega padanje števila društvenih članov. Tem notranjim organizacijskim slabostim moramo dodati še zunanje kakor pomanjkanje vodilnega prosvetnega kadra, nezanimanje prosvetnih delavcev za delo v društvu, nekateri negativni pojavi v osebnih odnosih med člani in malomaren odnos vseh množičnih organizacij in oblastnih organov do kulturnoprosvetnega dela. O vsem tem in o vzrokih takega stanja je bilo govorjeno na občnem zboru, ki je istočasno ugotovil tudi nekaj pozitivnih rezultatov. Delo društvenega gledališča je bilo popolnoma zadovoljivo, vzorno je bilo poslovanje knjižnice, z delavnostjo je prijetno prese-netila likovna sekcija, počasi napreduje glasbena sekcija s svojim godalnim orkestrom, zlasti pa so se izpolnile in utrdile oblike organizacijskega in gospodarskega dela v društvu.

In kako bo v bodoče? Kakšne naloge si je društvo s svojimi sekcijami zadalo za nastopajočo sezono? — Ali bo splošna kulturnoprosvetna dejavnost našega mesta stopila korak naprej?

Na svojih prvih sejah se je novi odbor skoraj izključno posvetil sestavljanju programa za novo sezono. Če bodo vsi načrti uresničeni, kaže, da bo nastopajoča sezona ena najplodnejših v vsem povojnem obdobju.

*

Najširši načrt si je pripravila **gledališka sekcija**, ki jo vodi tov. Vinko Primožič. Repertoar je bil izdelan na sestanku vseh članov sekcije in predvideva uprizoritev devetih odrskih del. Med njimi so drame »Sveti plamen«, »Ogenj in pepel« in »Zimska pravljica«, mladinska igra »Srce igračk«, komedije »Draga Ruth«, »Oj ta ljubezen šmentana« in »Dundo Maroje« ter dve opereti, menda »Mam'zelle Nitouche« in »Študentje smo«. Izbira del seveda še ni dokončna in so možne še posamezne spremembe in dopolnitve. Svoje sodelovanje so obljubili kot režiserji tovariši Audič Jože, Berčič Branko, Bogataj Janez, Demšar Franc, Finžgar Franc, Janežič Jelo, Košca Franc, Polenec Polde, Primožič Vinko, Rešek Lojze in Štiglic Poldka. Poleg programa društvenega gledališča pa bodo verjetno tudi letos nastopili z lastnimi predstavami še gimnazijci in učenci v gospodarstvu.

Sodeč po programu, bo letošnje odrsko delo zelo razgibano in bo zahtevalo poleg dosedanjih igralcev še novega kadra iz vrst mladine in odraslih. Še bolj pereče, kot problem nastopajočih, pa bo vprašanje režiserjev, strokovnega in tehničnega osebja, saj zahteva razvoj našega gledališkega dela in okus občinstva vedno boljše, igralsko in tehnično vedno boljše izdelane uprizoritve. Glede tehničnega izvajanja del bo mnogo pridobljenega s preureditvijo odrske električne napeljave, tako da bo morala biti letos posvečena glavna skrb izpopolnjevanju garderobe, kulis in odrskih rekvizitov.

Predstave domačega gledališča bodo tudi letos izpopolnjene z gostovanji tujih gledaliških družin. Zaenkrat je dogovorjeno gostovanje Prešernovega gledališča iz Kranja, ki bo z enim delom svojega repertoarja gostoval v Loki, z ostalim pa pri Svobodaših na Trati. Dogovoriti se bo treba še z gledališčniki iz Ljubljane in organizirati izmenična gostovanja z domačimi okoliškimi odri (Svoboda, Sv. Duh, Reteče) in drugimi odri (v Selški in Poljanski dolini, Tržiču, Kranju). Tako bi se predstavili širšemu krogu občinstva, v kontaktu s tujimi odri reševali skupne probleme in se marsičesa naučili.

S širokim zamahom sta letos pričeli obe lani mrtvi sekciji: pevska in folklorna. **Pevsko sekcijo**, ki jo vodi tov. prof. Franc Demšar, sestavljata dva zbora, moški in mešani. Pri zbiranju starih in novih pevcev je storila koristno delo SZDL, ki je po svoji liniji razpredla široko agitacijo in pridobila okrog sto kandidatov za pevske zборе. Na žalost hodi zaenkrat k vajam samo nekako polovica vseh prijavljenцев in bi bilo razveseljivo, če bi se odzvali svojim obljubam še vsi ostali, hkrati pa se zborom pridružili tudi starološki pevci in mladinci iz Puštala, ki menda nekaj snujejo. Tako bi združeni ustvarili močno pevsko skupnost, ki bi pevsko tradicijo našega mesta lahko povsod dostojno reprezentirala.

Kljub temu, da se je šele rodila, si je pevska sekcija zadala letos kar precejšen program. Ker je razumljivo, da samostojnih nastopov pevskih zborov ni mogoče tako hitro pripraviti kot recimo neko odrsko delo, se bodo posamezni zbori najprej predstavljali na raznih proslavah: ob Škofjeloškem tednu, na Dan republike, decembra na občinskem prazniku, v Prešernovem tednu in za Dan žena. Kot višek svojega dela pa obljublajo za Prvi maj samostojen koncert moškega, ženskega in mešanega zbora s sodelovanjem orkestra. Poleg tega bodo sodelovali tudi pri operetah in po možnosti pripravili nastop za radijsko oddajo. Seveda pa uspeh pevske sekcije v letošnji sezoni ne bo odvisen samo od strokovnega vodstva, temveč največ od vestnega prihajanja k vajam in od resnega dela vsakega posameznega pevca.

Folklorna sekcija pod vodstvom tov. Zdenka Rebiča je pričela najprej s plesnimi vajami, hkrati pa je organizirala deset parov za študij ljudskih plesov. Poleg vseh onih, ki so že pred leti nastopali v sekciji in ji priborili glas najboljše plesne skupine na Gorenjskem, je pridobljenih še vrsta novih sodelavcev. Za svoje člane bo prirejala zaključene družabne večere in jih učila osnov lepega vedenja. Skušala bo pripraviti razne točke za izpopolnitev programa na akademijah in bo sodelovala pri uprizoritvah operet v baletnih nastopih.

Tudi delo v **glasbeni sekciji** kaže, da se bo razmahnilo. Z vajami nadaljuje godalni orkester pod vodstvom tov. Miška Gala, nanovo pa pričenja godba na pihala, ki jo vodi tovariš Oskar Škulj. Težava pri orkestru je, ker ga sestavljajo večinoma sami mladi glasbeniki, od katerih ni mogoče pričakovati

v kratkem času kakih večjih nastopov. Da bo delo orkestra uspešneje, bodo morali resneje poprijeti še vsi starejši člani, posebno še, ker bo treba sodelovati na akademijah in če bo le mogoče, prevzeti izvedbo glasbenega dela operet. Če bodo izvedli vse to in v sodelovanju s pevci pripravili še skupni nastop, bodo dosegli več, kot je mogoče od njih pričakovati. Optimisti pa so tudi godbeniki. Kljub temu, da tako rekoč šele pričenjajo — čeprav so pretežno starejši — obljublajo kaj kmalu pokazati plodove svojega dela.

Nekako pod okrilje glasbene sekcije spada tudi društvena glasbena šola, ki jo upravlja tovariš Gal. Odgovarjajoče vsem predpisom je organizirala svoje delo in vežba lepo število gojencev, ki iz kakršnegakoli razloga ne morejo posećati Državno glasbeno šolo. V šoli poučujejo člani društvenega orkestra in glasbeni učitelji pedagogi iz državne šole ter pripravljajo naraščaj, ki bo ob svojem času izpopolnil društveni orkester in godbo. Skupni problem šole, orkestra in godbe pa je prostor za vaje, kar bo moral rešiti društveni upravni odbor.

Likovna sekcija tudi letos ne bo zatajila, čeprav je položaj njenih vodilnih članov v marsičem zaenkrat res neugoden. Organizacijsko vodi delo sekcije tov. Karel Plestenjak, strokovno pa prof. Pavle Bozovičar. Ustreznejše prostore od dosedanjih so likovniki dobili v gimnaziji, kjer bo tov. Bozovičar tudi letos vodil slikarski tečaj. Dobro bi bilo, če bi se v sekcijo vključilo več starejših in izvengimnazijskih ljudskih talentov, da bi njeno delo napredovalo tudi v širino. Za konec sezone bodo spet skušali prirediti svojo razstavo in pokazati občinstvu sadove svojega dela. Vodilni člani pa naj bi se s svojimi deli predstavili tudi izven domačega kraja.

Skoraj odveč je govoriti o tem, kaj bo počela **knjižnica**. Svoje kulturno poslanstvo opravlja že sedaj več kot zadovoljivo. Knjižničar tov. Matija Trepše bo skušal, kolikor bo v njegovi moči, kar najbolje postreči branja željnim obiskovalcem, — tem uspešneje takrat, čim več finančnih sredstev bo imel na razpolago. Naloga ljudske oblasti je, da se bolj zainteresira za poslovanje te osnovne celice ljudskoprosvetnega dela in da omogoči knjižnici poln razvoj. Osnovni vprašanja sta: nastavitev knjižničarja in zadostna sredstva za dopolnjevanje knjižne zaloge!

Letos bo društvo prvič pričelo prirejati tudi **izobraževalne tečaje**. Ta panoga prosvetnega dela je bila doslej vse preveč zanemarjena. Enako kot po vaseh so izobraževalni tečaji potrebni tudi v mestu, da v tej ali oni praktični stroki izpopolnijo znanje predvsem izvenšolski mladini. Kot prvi bo pod vodstvom tov. Ivanke Simoničeve prišel z delom gospodinjski tečaj, ki bo združeval poleg teoretičnega dela tudi praktični pouk v kuhanju in šivanju. Za pozneje je predviden tudi tečaj o izdelovanju ročnih del. Napovedana tečaja bosta zadela seveda samo žensko mladino in bi kazalo morda misliti tudi na nekakšne gospodarske tečaje ali slično, ki bi jih posečali tudi moški. Morda bi se bilo dobro pri organizaciji tečajev povezati s šolami in z ljudsko univerzo? — Tudi v to novo polje dela bo treba krepko zaorati.

*

Res širok je program kulturnoprosvetnega dela v nastopajoči sezoni. Da bo izpolnjen, bo treba krepko pljuniti v roke, bo potrebne mnogo dobre volje in razumevanja za vzgojno delo ljudske prosvete. V volji je moč, je uspeh, je napredek! Uprimo se v vesla in zadržajmo ciljem naproti.

Desana Doljakova (Francka), Zvezdana Zadnikova (Barbara Pšeničnik) in Jelo Janežič (Bartolomej Naglušnik) v opereti »Tam na gorah«. (Foto Jože Oblak.)

P R A V I L A

KULTURNOUMETNIŠKEGA DRUŠTVA »TONE ŠIFRER« V ŠKOFJI LOKI

I. Ime, sedež in delokrog društva

Čl. 1

Ime društva: Kulturnoumetniško društvo »Tone Šiferer«.

Čl. 2

Sedež društva: Škofja Loka, Spodnji trg štev. 27.

Čl. 3

Društvo je vključeno v Socialistično zvezo delovnih ljudi v Škofji Loki in v Zvezo ljudskoprosvetnih društev v Kranju.

Čl. 4

Naloge društva so:

a) razvijanje resnične in svobodne umetnosti, ki je ozko povezana z interesi najširših ljudskih množic;

b) da sistematično organizira in izvaja kulturnoumetniške prireditve, igre, koncerte, umetniške večere in slično, ter goji družabnost med svojim članstvom;

c) da sodeluje pri organizaciji in izvedbi množičnih proslav in kulturnoumetniških manifestacij v mestu in domovini;

č) da organizira umetniške tečaje in vaje, pri katerih se bo njegovo članstvo spoznalo z igranjem, govorom, glasbo, recitacijo, likovno umetnostjo, plesom in drugimi panogami prosvetnega dela.

II. Materialna sredstva društva

Čl. 5

Materialna sredstva društva so:

a) članarina in vpisnina,

b) dohodki od raznih prireditev,

c) prostovoljni prispevki in volila.

III. Članstvo

Čl. 6

Društveni člani se delijo na redne in častne. Redni član društva lahko postane vsak delovni človek, ki je član ene izmed množičnih organizacij SZDL, ako soglaša z društvenimi pravili, ima voljo in veselje za kulturnoumetniško delo in poda pismeno pristopno izjavo. Častni član postane po sklepu skupščine lahko nekdo, ki izpolnjuje pogoje za rednega člana in ima za društvo posebne zasluge.

Vpisani člani prejmejo članske izkaznice in so dolžni redno plačevati članske prispevke.

Vpisnina in članarina se vplačujeta po odločbi skupščine ali društvenega upravnega odbora.

Čl. 7

Članstvo preneha s prostovoljnim izstopom iz društva, to je: kadar član sam to pismeno zahteva, kadar eno leto ne plača članskih prispevkov in tega ne opraviči, kadar brez upravičenih razlogov ali namenoma večkrat izostane od prireditev ali vaj, pri katerih bi moral sodelovati,

in z izključitvijo iz društva, to je: kadar se član težko pregreši proti naši družbeni ureditvi in socialistični skupnosti, proti društvenim pravilom, proti sklepu letne skupščine in društvene uprave, ali če povzroči društvu moralno oziroma materialno škodo.

Od izključenih članov se izterja zaostalo članarino in povračilo morebitne povzročene škode. Izključeni člani imajo pravico pritožbe na prvi redni skupščini društva.

Odsotnost pri vojaki se smatra, kakor da je član ta čas deloval v društvu, če v redu prijavi svoj odhod in povratek od vojakov ter nato zopet začne z delovanjem v smislu društvenih pravil.

Čl. 8

Dolžnosti in pravice člana so:

a) Povsod in vedno dela za napredek kulture in umetnosti; varuje in brani interese in ugled društva; upošteva društvena pravila in se po njih ravna; vestno in vdano dela pri izgradnji in utrjevanju društva; redno prihaja k vajah; vrši vse posle in funkcije, katere mu odredi uprava društva in ki so važne za društveni napredek; redno plačuje članske prispevke; redno prisostvuje na vseh društvenih skupščinah in prireditvah.

b) Člani društva imajo aktivno in pasivno volilno pravico. Vsi člani v enaki meri lahko izkoriščajo možnosti kulturnoumetniškega udejstvovanja v društvu. Za požrtvovalno in uspešno delo so lahko člani in odseki pohvaljeni in nagrajeni.

Čl. 9

Kazni za prestopke so:

a) pismeni opomin, b) ukor, c) javni ukor, č) izključitev iz društva.

IV. Organizacija društva

Čl. 10

Organi društva so:

a) skupščina, b) upravni odbor, c) nadzorni odbor.

Čl. 11

Društveno delo se odvija preko umetniških sekcij in to: gledališke, folklorne, pevske, glasbene, likovne itd. V svojem sestavu ima društvo tudi knjižnico in izdaja svoje glasilo. Sekcijo vodi uprava sekcije, ki jo volijo njeni člani. Na čelu sekcije stoji vodja sekcije, ki je delegiran v društveni upravni odbor. Vodja sekcije je član društvenega upravnega odbora ter referent za dotično sekcijo.

Čl. 12

Upravni odbor društva sestoji iz predsednika, podpredsednika, tajnika, blagajnika, gospodarja, knjižničarja, urednika društvenega glasila in iz toliko referentov, kolikor ima društvo sekcij. Mandat uprave traja od izvolitve do prve redne društvene skupščine.

Dolžnosti društvenega upravnega odbora so:

1. da sklicuje skupščine,
2. da predlaga skupščinam poročila,
3. da izvršuje sklepe skupščin,
4. da nadzoruje delovanje vseh sekcij,
5. da odreja prireditve in javne nastope društva,
6. da kooptira člane namesto tistih, ki so brez opravičila izostali na treh sejah.
7. da merodajno tolmači društvena pravila,
8. da sklepa o sprejemu novih članov,
9. da odloča o kaznovanju članov,
10. da sklepa o društvenih izdatkih,
11. da dodeljuje članom upravnega odbora dolžnosti po potrebi društva.

Upravni odbor polnoveljavno sklepa, ako je navzočih tri četrtine članov uprave. Sklepi so veljavni ob absolutni večini glasov.

Predsednik sklicuje seje upravnega odbora in jih vodi. Kadar je odsoten ga nadomešča podpredsednik.

Predsednik in tajnik solidarno predstavljata društvo proti tretjim osebam in sprejemata obveznosti v imenu društva.

Tajnik vodi društveno administracijo in zapisnike, sestavlja poročila in opravlja vse tiste posle, ki mu jih dodeli upravni odbor.

Blagajnik vodi pod moralno, materialno in kazensko odgovornostjo društvene poslovne knjige ter opravlja z blagajno in tekočim računom pri Narodni banki. V poslovnih knjigah morajo biti razvidni oziroma vnešeni vsi razhodki in dohodki društva, ki morajo biti v celoti dokumentirani. Blagajnik pripravlja predloge predračunov in obračunov društva. Vse račune podpisujeta dva pooblaščenca člana upravnega odbora. Vse izdatke, razen rednih tekočih izdatkov, predhodno odobri upravni odbor.

Gospodar društva odgovarja za društvena osnovna sredstva (inventar, nepremičnine), vodi inventarno knjigo z navedbo vrednosti ter sodepisuje račune o nabavi ali prodaji inventarja.

Vodja sekcije vodi in nadzira delo v svoji sekciji, skrbi za inventar in podobno, predlaga upravnemu odboru načrt dela svoje sekcije s predračunom razhodkov in dohodkov ter mu poroča o delu sekcije.

Proti sklepu upravnega odbora se imajo nezadovoljni člani pravico pritožiti skupščini društva in za to nadrejenim forumom v terminu 15 dni nato, ko so bili seznanjeni s sklepom.

Čl. 13

Nadzorni odbor izvoli skupščina društva za dobo enega leta. Sestoji iz 3 članov, od katerih je predsednik oni, ki je dobil največ glasov.

Dolžnost nadzornega odbora je, da v okviru pravil nadzoruje delo upravnega odbora, da vsake 3 mesece pregleda finančno in materialno poslovanje društva, daje k temu svoje pripombe in o svojih ugotovitvah poroča skupščini ter ji stavlja predloge.

Nadzorni odbor sklicuje izredne skupščine društva, če ugotovi, da so bila kršena društvena pravila in če je bilo finančno poslovanje društva nepravilno. Člani nadzornega odbora imajo pravico prisostvovati sejam upravnega odbora, vendar brez pravice glasovanja odnosno odločanja.

Čl. 14

Skupščine društva so redne in izredne. Redne skupščine se vršijo vsako leto najkasneje do konca avgusta. Izredne pa: 1) Kadar to zahteva tretjina rednih članov; 2) kadar to sklene upravni odbor; 3) kadar to zahteva nadzorni odbor in 4) na zahtevo ZLPD. Skupščine sklicuje upravni odbor društva oziroma v njegovem imenu predsednik in tajnik. V vabilu na skupščino, ki mora biti objavljeno vsaj teden dni prej, se mora sporočiti dnevni red, dan, ura in kraj skupščine. Če v odrejenem času ne pride na skupščino nad polovico članstva, se pričetek preloži za pol ure in se nato vrši z istim dnevnim redom brez ozira na število prisotnih. Pravico glasovanja na skupščini imajo vsi redni člani društva, ki so postali njegovi člani mesec dni pred sklicanjem skupščine.

Kot prva točka dnevnega reda je konstituiranje skupščine z izvolitvijo tričlanskega delovnega predsedstva, zapisnikarja, dveh overovateljev zapisnika, volilne in verifikacijske komisije.

Vsi sklepi skupščine so veljavni, če so sprejeti z večino glasov. Glasovanje je tajno; če pa pristanejo vsi člani skupščine, je lahko tudi javno. Redna skupščina:

1. sklepa o poročilu upravnega in nadzornega odbora, potrjuje letni obračun in daje razrešnico obema odboroma;
2. voli novi upravni in nadzorni odbor;
3. prinaša načelne odločbe v okviru pravil ter jih s pritrditvijo ZLPD po potrebi spreminja;

4. odreja višino članarine in vpisnine;

5. sklepa o predlogih, prošnjah, pritožbah itd., v kolikor so bile predložene društvenemu tajniku vsaj 8 dni pred skupščino;

6. določa predstavnike društva za okrajno skupščino in temu slično;

7. sklepa o razpustu društva.

Izredna skupščina razpravlja samo o tistih vprašanjih, zaradi katerih je bila sklicana.

O predlogih in vprašanjih, ki niso objavljeni v dnevnem redu, bo skupščina sklepala samo, če so bili osem dni prej predloženi upravnemu odboru ali če skupščina soglasno na to pristane.

V. Razpust društva in drugo

Čl. 15

Društvo se razpusti:

1. Ako to sklene na skupščini tri četrtine vseh članov. V tem slučaju se preostala imovina izroči v čuvanje mestnemu odboru SZDL s pogojem, da jo ta preda društvu, ki bo v Skofji Loki ustanovljeno z istimi načeli in programom.

2. Kadar to odredi oblast.

Čl. 16

Službene objave društva so razglašene na oglasni deski društva v Skofji Loki na Spodnjem trgu šte. 27.

Čl. 17

Ta pravila stopijo v veljavo, ko jih sprejme skupščina društva in ko jih potrdi Zveza ljudskoprosvetnih društev v Kranju.

Celotni kolektiv nastopajočih v Lukaš-Ingriševi opereti »Tam na gorah« (solisti, zbor, orkester JLA in balet). Sredi druge vrste sedi kapelnik Ljubomir Miočević, v tretji vrsti desno stoji režiser Lojze Rešek. (Foto Jože Oblak.)

LOŠKI ROJAKI MED SLOVENSKIMI JAVNIMI DELAVCI

Ko človek lista po kroniti slovenskega ljudstva in pregleduje, kaj vse so iz stoletja v stoletje ustvarjale roke in glave njegovih umnih sinov, more s ponosom reči ob še svežem kroničarjevem zapisu tekočih narodovih dejanj na zadnji strani kronike: Tako majhen narod, komaj dober milijon nas je, pa toliko slavnih mož in velikih dejanj! In ob prebiranju imen in podatkov se odpre pogled v duhovni utrip vsakega dela dežele posebej. Ta je dal to, oni je prinesel ono; vsakdo je vložil v duhovno zakladnico toliko, kolikor mu je bilo pač dano po naravnih močeh. Precejšen, prav časten delež je prispeval tudi škofjeloški okoliš.

Iz mesta in iz njegove okolice tja po Sorškem polju, iz Selške in iz Poljanske doline do okrajnih meja proti cerkljanskemu in bohinjškemu svetu poteka zibelka celi vrsti mož, ki so se uveljavili doma na najrazličnejših poljih dela in ponesli svoje ime in glas domovine tudi preko njenih meja. Oni v pretečenih stoletjih so pogosto, skoraj obvezno, morali od doma v tujino, če so hoteli doseči svoj življenjski smoter, saj jim revna in nerazvita domovina ni mogla dati ne sredstev ne imena. Tujina, čeprav mačehovska in nerada, jim je lahko dajala vsaj to dvojje. Česa več, iskrene pohvale in toplega spoštovanja, pa naši veliki duhovi za svojega življenja tako niso nikdar dobili. Po boljši prsti in mehkejši zemlji je oralo delo mlajših v desetletjih zadnjega stoletja. Domače razmere so se izboljšale; domovina je mogla lažje dajati in z večjo hvaležnostjo sprejemati.

Rojaki iz povirja obeh Sor so kaj široko zagrabili za delo. Prišli so iz najrazličnejših krajev od mesta do malih zaselkov v hribih pod Blegašem in Jelovico. Poleg Loke je dal največ pomembnih ljudi svet v zgornjem delu Selške doline in osrednji del Poljanske doline v smeri proti Blegašu in njegovim sosedom, torej ona področja, ki so bila v času naseljevanja in v poznejši kolonizacijski politiki brižinskih gospodov narodnostno najbolj mešana, kar je ugodno vplivalo na inteligenčni razvoj ljudstva. Loški rojaki so se uveljavljali v najrazličnejših panogah. Največ je književnikov, njim sledijo

znanstveniki in upodabljajoči umetniki, gospodarstveniki in politiki, najmanj pa je šolnikov in glasbenikov.

Ime loškega mesta se pojavi v zgodovini zelo zgodaj. Leta 1973 bomo praznovali tisočletnico njegove prve omembe. Iz istega obdobja, v jutranji zarji slovenske kulturne zgodovine, datira tudi posredna zveza med našim ozemljem in med prvimi slovenskimi pisanimi teksti, ki so bili zapisani nekje na ozemlju brižinskega gospostva, menda gori na Koroškem. Določeno s Škofjo Loko pa je zvezan nek drug rokopisni spomenik, na katerem so poleg nemških tekstov napisana slovenska imena za mesece. To je **škofjeloški rokopis** iz leta 1466. Ločani so takrat rekli n. pr. juniju bobovcvet, septembru poberuh, oktobru listognoj, novembru kozovpersk. Mogoče je zapis slovenskih imen ena od dobrih posledic v Loki že v tem času razvitega šolstva (seveda nemškega), saj se omenja prvi »scholasticus de Lok«, neki **Wolf**, že leta 1271. Od poznejših šolnikov naj omenim starološkega graščaka **Mihaela Paplerja**, ki je leta 1627 sezidal Ločanom prvo šolsko zgradbo, od tujcev pa **Janeza Nepomuka Edlinga**, velikega zagovornika jožefinskih šolskih reform in organizatorja šolskega tiska, ki je v svojih najplodovitejših letih služboval v Loki kot administrator škofjeloških posestev freisinškega škofa (1772—1782), predlagal ustanovitev normalke v Loki (1774) in prav v teh letih napisal dva slovenska teksta. Rojak iz Poljan je bil **Jurij Alič** (r. 1779), dekan in višji šolski nadzornik, ki je med prvimi prirejal šolske knjige, zbiral narodno blago in imel zveze s slovenskimi preroditelji Vodnikom, Primcem in drugimi. Šolnik in domoznanski pisatelj hkrati je bil **Mihael Peternel** iz Nove Oselice (r. 1808), profesor in vodja ljubljanske realke. Bil je odličen praktik v astronomiji, zemljepisu in prirodoznanstvu in je sestavil slovensko terminologijo za geometrijo in kemijo. Staroločan **Davorin Karlin** (r. 1849) je napisal zgodovino nižje gimnazije v Kranju in bil leposlovni sodelavec Ljubljanskega Zvona. Med šolniki je še poznan **Pavel Kavčič** (r. 1852 na Godešiču), prirodozlovec, ki je botanično proučil Notranjsko in se mnogo bavil s kmetijstvom in vrtnarstvom. Zlasti se je povečalo število pedagoških in šolskih delavcev v zadnjih petdesetih letih. Vsi pa se več ali manj ukvarjajo tudi z drugim delom, znanstvenim ali književnim in sličnim, ter so dosegali svoje glavne uspehe na onih področjih.

(Dalje)

Naše delo

»Skofjeloški prosvetni list« stopa v II. letnik.

Kljub temu, da nam je lani ustanovitev lista narekovala nujnost razvijajočega se prosvetnega delovanja v našem okolju, skrb za pravilno pot in želja po napredku, smo nekako nervozni pričakovali odmeva akcije doma in drugod. Toda negotovost je bila brez potrebe. Domače občinstvo je pozdravilo list z odobravanjem in veselo presenečeno pa tudi zunanji svet (obe dolini, Kranj in Ljubljana) nas je dobro sprejel. Stopili smo trden korak v širšo javnost.

Program, ki smo si ga ob pričetku zadali, je bil širok in pester. Nismo ga sicer popolnoma izpolnili, toda izkazal se je kot pravilen. Češar lani nismo mogli doseči, se bomo letos lotili še z večjo voljo in silo. V obravnavanju na naših straneh bomo povezovali celotno kulturnoprosvetno problematiko loškega okraja, mesta in okolice. Če smo lani napisali kaj več samo o prosvetnem delu na gimnaziji in med učenci v gospodarstvu, manj o delu traške »Svobode« in o prosvetarjih na Godešiču, o ostalih ljudskoprosvetnih enotah pa nič, — bomo letos z boljšimi organizacijskimi oblikami dela skušali poseči čim širše in globlje. Dostiči moramo, da bo list veren odraz hotenj in naprednega prosvetnega vzgojnega gibanja celotnega loškega območja, da bodo vanj pisali o svojih težavah in uspehih in ga prebirali tako Ločani kot Svobodaši, Staroločani, Svetodušani, Zabničani, Godešani, Retečani in mogoče še kdo iz dolin. Samo tedaj bomo dosegli svoj namen in uspeh.

Oblika lista bo ostala v glavnem nespremenjena. Poleg vsakokratne glavne teme, ki bo govorila o posameznih gledaliških delih, o glasbi, slikarstvu, knjižnici, muzeju, o delu gimnazijcev ali vajeniške mladine in podobnem, bo tu in tam tudi beseda o splošnih in o organizacijskih kulturno-prosvetnih vprašanjih ter o kulturnem življenju in kulturnih delavcih našega okoliša v preteklosti. Krajšim pretresom posameznih panog prosvetnega dela bo ostala stalno odprta rubrika »Naše delo«. Zelimo, da bi se tu še v večji meri kot lani razvila odločna poštena polemika.

Stopamo na pot trdno odločeni čuvati pozitivne pridobitve dosedanjega kulturnoprosvetnega razvoja, jih izpopolnjevati in zavestno oblikovati socialistično miselnost svobodnega človeka.

Uredništvo

POPRAVEK

V zadnji številki lanskega letnika »Skofjeloškega prosvetnega lista« na str. 106 so bile zaradi tiskovnih napak navedene nekatere nepravilnosti v sestavi upravnega odbora SKUD »Tone Šifrer« v poslovnem letu 1952/53. Dotična mesta se pravilno glasijo takole:

blagajnik: **Silvo Marguč**, bančni uradnik;

gospodar: **Pavle Zakelj**, kovinostrugar

in vodje sekcij:

gledališka: **Branko Berčič**, bibliotekar;

glasbena: **Franjo Zorko**, glasbenik — namesto njega zaradi bolezni

kooptiran: **Miško Gal**, glasbenik.

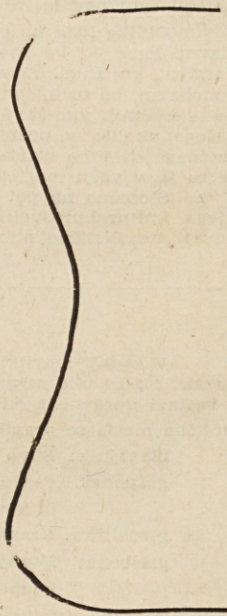
Zasedba ostalih odborniških mest je bila pravilno navedena.

Šivalnica
„K R O J“

Škofja Loka
Klobovsova ulica številka 5

izdeluje po meri vso moško in
damsko garderobo, usnjene pla-
šče in površnike ter konfekcijo
po naročilu. Vse izdelujemo po
želji stranke in po najnovejši
m o d i

Priporoča se kolektiv
šivalnice „K R O J“

Motor

DRŽAVNO ELEKTROKOVINSKO PODJETJE
Š K O F J A L O K A

TELEFON 40

elektromotorji

*trofazni v normalni, odprti, zaprti ali
polzaprti izvedbi od 1,21 do 5,2 kW*

brusilni stroji

*z elektromotorjem 1,21 kW 2800 o/min
s stikalom*

krožne žage

*z elektromotorjem 5,2 kW 1400 o/min
s trikotnim zvezda stikalom*

gasilske črpalke

*z učinkom 600 l/min vključen bencinski
motor 18 KS*

gasilske armature

*ročniki, spojke „Storz“, razdelilci in
zbralci*

sirene

*električne alarmne sirene z elektromo-
torjem 4,2 kW, dolet zvoka 8 km,
ročne alarmne sirene*

STROJNO PODJETJE

Š k o f j a L o k a

Telefon 28

izdeluje:

pralne stroje,

betonske brzomešalce,

centrifuge za ožemanje perila,

vse vrste prototipnih strojev po naročilu,

generalna popravila vodnih turbin in vseh vrst

obdelovalnih strojev.

Prevzemamo usluge vseh vrst.